

Meşhur ýazyjylaryň durmuşyndan: Wirjiniýa Wulf

Category: Kitapcy, Ýazyjy şahyrlaryň we alymlaryň terjimehaly
написано kitapcy | 23 января, 2025

Meşhur ýazyjylaryň durmuşyndan: Wirjiniýa Wulf **WIRJINIÝA WULF**
(25.01.1882-28.03.1941)

Wirjiniýa Wulf ýaly eserleriniň olmez-ýitmezligini gazanan ýazyjy az-azdyr. Wulfyň nesil daragty bir söz bilen aýdanda ýokary gatlagyň dokuzy bitin adamlarydy. Onuň kakasy ýazyjy we redaktor, ony çokundyran atasy (azan atasy) amerikaly şahyr Jeýms Rassel Lowel, ejesi bolsa Mariýa Antonettanyň nedimelerinden (freýlina) biriniň neslinden. Wulfyň çagalygynda onuň öýlerine Genri Jeýms, Jorj Eliot, ejesiniň fotosuratçy daýzasy Žuliýa Margaret Kameron ýaly sungat we döredijilik dünýäsiniň dürli-dürli wekilleri gelipdirler. Elbetde, onuň durmuşy hemise gülala-güllükde geçmändir. Wirjiniýa we onuň gyz jigisi Wanessa çagalygynda öweý doganlary Jorj we Jerald Dakworzuň jynsy zorlugyna uçraýar. Ejesi 1895-nji ýylda dümew keseline ýolugyp, bimahal aradan çykýar, yzysüre (1897) uýasy Stella Dakworz hem aradan çykýar. Wulf muny soñ-soñlar «Bu urgy – ikinji ölüm urgusy meni halyş lagşatdy. Ylla gozanyň içinde ganatlarymy ýygryp, titrewük we bürüşik halda galan ýaly boldum» diýip ýazypdyr. Stellanyň ölümü Wulfyň durmuşynda başyndan geçirjek köp sanly ruhy násazlyklaryň (нервный срыв) başyny başlaýar.

Wulfa dörän maniakal depressiya (маниакально-депрессивное расстройство) şol wagtlar hiç kimde gabat gelmedik násaglyk eken. Yzygiderli gaýtalanyp duran psihiki násazlyklar esasanam kakasynyň 1904-nji ýıldaky ölümü ýa-da önelgesizlik derdi onuň ruhy dünýäsini çepbe çöwrüp taşlady. Özi aýtmyşlaýyn, ol her ýazýan romanynyň soñuna gelende dälireýärdi. Násaglygy maniakal derejä ýetende ol dygysyz köp gürleyän eken. Bir gezek ol kyrk sekiz sagatlap dynman gürläpdir.

Wanessanyň dik duran ýerinde surat çekisinden ruhlanan Wulf

döredijiligininiň giçki döwürlerine çenli ähli eserlerini dik durka ýazypdyr.

Wulf haýwanlary gowy görüpdir. Ol ýaşlygynda daş-tögereğini senjap, maýmyn, Ýakobi atly syczandyr we başga-da birnäçe geñsi jandarlardan doldurypdyr. Ýakynlaryna-da haýwan atlaryny dakypdyr. Meselem, ol jigisi Wanessa «Delfin» diýýän eken. Wulfyň ýazan ilkinji makalasy-da maşgalasynyň saklaýan itiniň ölümü üçin ýazan gynanç ýazgysy eken. Wulfyň 1933-nji ýylда ýazan «Flaş. Terjimehal» kitabı çap edilýär. Yüz sahypadanam gysga bolan bu kitapdan özi hernäçe hoşal bolmasa-da, Wirjiniýa Wulf dirikä onuň iň meşhur kitabyna öwrülyär. Şeýlede bolsa, edebiýaty öwrenijiler onuň eserini gözden salypdyrlar. Kitapda gürrüni gidýän ispan güjüjegi iňlis şahyry Elizabeth Barrett Brauninge değişli eken.

Wulf Flaş hakyndaky maglumaty Brauningiň adamsy Roberte ýazan hatlaryndan edinipdir:

“Itleriniň suratlandyrylyşy meni şeýle bir güldürdi welin, onuň obrazyny döretmän durup bilmedim. Flush’ı adaty bir itiň terjimehaly hökmünde okasak, onda Wiktoriýa döwrüniň ysyny berýän kesgitli teswirini gözden sypdyrarys”.

Wulf erkekler bilen romantiki gatnaşyklarda bolanam bolsa, turuwbaşdan zenanlar bilen ýakyn gatnaşykda bolanyny gowy görüpdir. Ol baryp ýaş gyzka özünden ýedi ýaş uly Violetta Dikinsony däli-diwanalar kimin söymäge başlaýar. Ýazyjy hemişeki jynsy meýilleri oýaryjy hatlarynyň birinde Violetta «Käşgä sen kenguru bolup, kiçijik kengurular göterýän torbaň bolsa bolmaýamy...» diýip ýazypdyr. Soňky ýyllarda ol «Orlando» romanynyň ýazylmagyna sebäp bolan Wita Sekwil-West bilen uzak wagtlap pynhan gatnaşykda bolýar.

Wirjiniýa Wulf ýewreýleri we erkekler bilen jynsy gatnaşykda bolmagy ýigrenyändigine garamazdan ýewreý ýazyjysy Leonard Wulfa durmuşa çykýar. Olaryň durmuşy är-aýallyk gatnaşygy bolmazdan, edebi dostluguň çäginde dowam edipdir. Leonard bilen Wirjiniýanyň biragyzdan deň gelen duýgularynyň biri-de öz janyna kast etmeleri bolupdyr. Dünýäniň gutulgysyz betbagtçylyga tarap barýandygyna ynanan är-aýal gap-gara gurumy içlerine çekip özlerini çalt öldürmeleri üçin

garažlarynda ätiýaçdan benzin saklapdyrlar. Şeýle-de ölüm howply dozada morfin hem gizläp goýupdyrlar. Ikinji jahan urşunyň başlamasy we nemes faşistleriniň Londony bombalamagy Wulflaryň ölümine sebäp boljak başagaýlygy döredipdir. «Arakesme» («Between The Acts») eserini soňlajak bolup durka, onuň öyi iki gezek bombalanýar. Är-aýal 1941-nni ýylyň gyşynda Londonyň daşyndaky öýüne göçýär. Wulfyň ruhy ahwaly mazaly bulaşýar. 28-nji mart günü ir bilen adamsyna we uýasyna hoşlaşyk hatyny ýazyp, golaýdaky Aus derýasynyň gyrasyna barýar. Agram berer ýaly biline uly daş daňan ýazyjy suwa girýär... Onuň jesedi üç hepde geçensoň özüne kast eden ýerinden tapylýar.

Robert ŞNAKENBERG.

Terjime eden: Has TÜRKMEN. Ýazyjy şahyrlaryň we alymlaryň terjimehaly